

گفت‌وگو با ناصر روشن از باغداران پسته استان قم

دغدغه‌ها و وضعیت توسعه باغات پسته در قم

■ مصاحبه‌کننده - ابوالفضل زارع‌نظری

در حاشیه برگزاری جشنواره پسته استان قم فرصتی دست داد تا با ناصر روشن یکی از باغداران این استان گفت‌وگویی داشته‌باشم. روشن سال‌های مجموعه کشاورزی‌اش را برای برگزاری این جشن در اختیار گذاشته‌بود و پذیرای جمعیت زیادی از باغداران و مسئولین دولتی بود. از وی در خصوص دغدغه‌ها و وضعیت توسعه باغات پسته در این منطقه پرسیدم که در ادامه می‌خوانید.

لطفاً خودتان را معرفی کنید و بگویید سابقه‌تان در پسته و کشاورزی به چه زمانی برمی‌گردد؟

من ناصر روشن هستم. سابقه‌ام در کشاورزی به حدود چهل سال پیش برمی‌گردد، زمانی‌که جزو نیروهای جهاد سازندگی آن‌زمان بودم و در منطقه قم روی کشت‌ها و قابلیت‌ها و پتانسیل‌هایشان کار تحقیقاتی می‌کردیم.

در آن‌زمان بازدیدی داشتم از منطقه چهار برج در منطقه قنوات قم، در آنجا باغ پسته‌ای بود که قبل از انقلاب احداث شده‌بود. در تحقیقات بعدی به این نتیجه رسیدم که کاشت پسته مقرون‌ترین و به‌صرفه‌ترین کار است که در این منطقه می‌تواند خیلی خوب جواب دهد. سپس در این منطقه با کمک دوستان‌مان یک چاه خریدیم و در سال ۱۳۶۸ کار را شروع کردیم.

چند هکتار در قم زیر کشت پسته است؟

چیزی حدود ۱۵ هزار هکتار زیر کشت پسته است.

رقم غالب باغ شما چیست؟

رقم غالب ما اکبری و احمدآقایی است. رقم فندقی هم داشتم، چون دیدم سازگار نیست و خوب جواب نمی‌دهد، حذفش کردم. دو رقم احمدآقایی و اکبری هر کدام در سال‌های مختلف عملکردهای متفاوتی دارند. هر دوی آنها برای این منطقه مناسب هستند.

منطقه شمس آباد چند هکتار باغ پسته دارد و وضعیت آب چطور است؟

این منطقه از ابتدا تا انتهایش چیزی حدود ۸۰۰ هکتار پسته کاری دارد. در اینجا هر چه به ساوه نزدیک‌تر می‌شویم وضعیت آب کیفیت بهتری دارد، اما به سمت دریاچه آبش شورتر است. شوری در این منطقه از چیزی حدود ۳ هزار تا ۱۲ هزار متغیر است. حجم آب چاه ما ۵۰ لیتر در ثانیه است و شوری آن روی ۱۲ هزار است.

در این شوری با رقم احمدآقایی مشکلی ندارید؟

نه، مشکلی نداریم، عملکردمان هم خوب است. متوسط برداشت‌مان حدود ۳ تن پسته خشک در هکتار است.

آبیاری‌تان قطره‌ای است؟

نه غرقابی است، منتهی به‌ازای هر ردیف یک دربند گذاشتیم.

سن درختان چطور است؟

من جزو قدیمی‌ها هستم. به‌طور متوسط سن درختان روی پانزده سال است. باغات پنج و ده ساله هم داریم.

اینجا پسته را تر می‌فروشند یا خشک؟

اینجا معمولاً تَرفروشی ندارند؛ چون باغ‌ها بزرگ است. اصلاً تَرفروشی رواج پیدا نکرده‌است. مگر اینکه مالکان باغ‌های خیلی کوچک و آن هم در سال‌های اول برداشت تَرفروشی کنند.

خود ما در تهران در سرای امید یک حجره داریم. معمولاً برخی خریداران به این منطقه می‌آیند و خرید می‌کنند و عمدتاً محصول به تهران می‌رود. پسته باکیفیت و خوبی در این منطقه تولید می‌شود و جزو پسته‌های آجیلی است و قیمت خوبی دارد.

آیا از کشت های دیگر هم به سمت کاشت پسته تمایل دارند؟

بله، شدیداً. در ابتدا یکسری از افراد مقاومت می‌کردند، اما شرایط آب و خاک و مزیت اقتصادی پسته آنها را هر چه بیشتر به‌طرف پسته کاری می‌برد.

گفته می‌شود که از ۱۵ هزار هکتار نصفش غیربارور است؟

فکر می‌کنم سطح زیر کشت بارور بیشتر است. آماری که من دارم نزدیک ۹ هزار و ۵۰۰ هکتار بارور است. همه سطح بارور هنوز به مرحله تولید اقتصادی نرسیده‌است.

به‌نظر شما چه زمانی این ۱۵ هزار هکتار به اوج تولید می‌رسند؟

چیزی حدود پنج سال دیگر به اوج می‌رسد. امروز متوسط باغ های بارور که به باردهی اقتصادی رسیده اند بین ۲ تن تا ۳ تن پسته خشک در هکتار است.

متوسط مالکیت‌ها چقدر است؟

متوسط مالکیت حداقل ده هکتار است و معمولاً قطعات بزرگ هستند.

چند هکتار با سیستم قطره‌ای آبیاری می‌شوند؟

غالباً غرقابی است. شاید ۹۰ درصد و حتی شاید بیشتر به‌صورت غرقابی است. چه به صورت تجربی چه به صورت علمی به این نتیجه رسیدند که قطره‌ای خیلی جواب نمی‌دهد.

ما در گذشته این مسئله را در کرمان هم داشتیم. اما الان طراحی‌های خوب آمده و مشکلات قبلی را حل کرده‌اند. باغاتی که درخت ۵۰، ۶۰ ساله دارند هم با سیستم‌های قطره‌ای آبیاری می‌شوند. در باغات پسته استان قم بیشتر چه دغدغه‌ها و مشکلاتی را می‌بینید؟

اولین دغدغه مسئله آفت است، مخصوصاً پسیل که حتی کشاورزها مجبورند تا پنج بار سم پاشی کنند. هزینه‌های سم پاشی خیلی بالاست، سموم قلابی خیلی زیاد است. به هر حال از جهاد و حفظ نباتات انتظار می‌رود که بیایند و کار کنند و این آفت را مهار کنند و روش مبارزه بیولوژیک را در اینجا راه بیاندازند. خوشبختانه ما در باغ خودمان پنج، شش سال است که سم‌پاشی نکرده‌ایم.

اینجا از گوگرد استفاده نمی‌شود؟

از گوگرد مایع استفاده می‌شود، این کار دارد راه می‌افتد، ولی باید یک مقداری کار اساسی‌تر باشد. خسارت آفت خیلی بالاست.

دغدغه دیگر چیست؟

در بحث تحقیقات خیلی دغدغه بزرگی داریم. رقم فندقی اینجا خوب جواب نمی‌دهد و کشاورزان در انتخاب رقم سردرگم است. هیچ واحد تحقیقاتی در این زمینه کار نکرده که بگوید رقم مناسب با اقلیم، خاک و آب اینجا چیست. البته مسائل دیگری هم وجوددارد؛ قطعی برق خسارت‌های بزرگی وارد می‌کند. تصمیم‌گیری در مورد قطعی برق یک‌طرفه بوده‌است؛ بدون اینکه با کشاورزان مشورت کنند تصمیم می‌گیرند. فکر می‌کنم امسال خاموشی‌ها در کاهش محصول استان قم به‌شدت نقش داشته‌است.

در پایان اگر صحبتی دارید بفرمایید.

من امسال سعادت نداشتم به استان کرمان سفر کنم. اما خبر محصول زیاد استان کرمان را که شنیدم خیلی احساس غرور کردم و لذت بردم. من می‌دانم پشت سر این افزایش محصول چه اتفاقات خوبی می‌افتد؛ چقدر آمار جرم و جنایت و فقر کم می‌شود. علاوه بر این، ما در سطح بین‌المللی می‌توانیم به خودمان افتخار کنیم که تولیدمان بالا رفته و جایگاه‌مان اینقدرها اُفت نکرده‌است. ان‌شاءالله که این اتفاق در همه بخش‌ها بیافتد و همه مسئولین قدر این مردم چه باغدار و چه صنعت‌گر را بدانند و نهایت تلاش‌شان را بکنند.